

DIVERSES QÜESTIONS SOBRE LLEGATS: SENTÈNCIA DE LA SALA 1ª DEL TRIBUNAL SUPREM DE 14 DE MARÇ DE 2012

Comunicació a la sessió de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya de 25 de febrer de 2014

per

EUDALD VENDRELL FERRER

Acadèmic Electe de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

- Llegat de bens pertanyents a una societat controlada al 100% pel testador: llegat de cosa pròpia o de cosa aliena.
- Aplicació de la figura de “*l'aixecament del vel*” en dret successori.
- Revocació tàcita del llegat mitjançant ampliació de capital i renúncia al dret de subscripció preferent.

ANTECEDENTS DEL CAS :

1.- Testament notarial atorgat per ciutadà espanyol a Suïssa el dia 20 d'abril de 1988.

Estableix que la seva successió s'ha de regir “*en todo lo posible por el derecho suizo*” ; institueix hereves les seves 4 filles, disposa diversos llegats, un d'ells que diu així:

“la finca de Barcelona, Muntaner n° 282 – 288 pasará , incluyendo el parque y jardín nasi como el palacio en Porvenir n° 26 – 28 con todo su contenido completo a una Fundación que llevará mi nombre. La Fundación tendrá como finalidad la conservación y mantenimiento de estas instalaciones y su visita y aprovechamiento util bajo el Patronato de la ciudad de Barcelona”.

El dia 29 de març de 1989 i davant el mateix Notari modifica parcialment el testament en el sentit d'expressar *“que toda mi sucesión debe regirse por mi derecho patrio de Cataluña”*.

El testador va morir el dia 9 de maig de 1991.

2.- L'Ajuntament de Barcelona va constituir l'any 1995 una Fundació amb el nom del testador.

Les hereves mentrestant varen formalitzar l'acceptació d'herència a benefici d'inventari mitjançant procediment de jurisdicció voluntària davant el Jutjat de 1ª Instància núm. 6 de Barcelona.

3.- La Fundació interposa demanda de judici ordinari de major quantia el dia 22 de gener de 1999, contra les hereves i diverses societats del complex entramat societari del causant, en reclamació dels llegats.

Prèviament havia instat procediment de Diligències Preliminars per tal de portar a terme un inventari judicial de tot el contingut dels edificis llegats (Jutjat de 1ª Instància 42 , abril de 1998).

4.- A més de nombroses excepcions processals, les defenses dels demandats varen al·legar que els bens objecte de llegat pertanyien, a la data del testament i també a la de defunció a una societat anònima de la qual aquest en tenia el 100% del capital en la primera data.

I al·legaven també que el dia 16 de febrer de 1991 el causant va signar una carta adreçada a aquesta societat en els següents termes :

“En mi condición de accionista de esa sociedad hago constar que mis hijas C , I, A, y H, a quienes tengo concedidos poderes para que me representen como a tal en los actos y juntas de la compañía, se hallan autorizadas para acordar los aumentos de capital que estimen procedentes, y renuncio y acepto que los derechos de suscripción de las ampliaciones de capital que se produzcan sean suscritas por mis hijas C, I y A exclusivamente, pudiendo las mismas llevar a cabo la suscripción y desembolso a su cargo en la forma que acuerden, reservando a mi favor los derechos de usufructo vitalicios de tales ampliaciones en el momento de la suscripción o en documento a parte. Para que conste libro la presente en fecha de hoy”.

Consideraven que aquesta comunicació i la posterior ampliació de capital, a conseqüència de la qual el testador va quedar amb menys del 5% de capital, constituïa una revocació del llegat *ex art. 869.2 del Codi Civil espanyol*.

5.- El procediment va restar en suspens durant 3 anys per la tramitació, a Suïssa d'una demanda de nul·litat del testament instada per les filles i hereves i que finalment va ser desestimada.

6.- El Jutjat de 1ª Instància núm. 1 va dictar Sentència l'any 2007 estimant la demanda, i va declarar la validesa dels llegats com a llegats de cosa aliena, condemnant les hereves a adquirir aquests bens per lliurar-los a la Fundació; o subsidiàriament a pagar-ne la seva estimació; i va declarar perdut el benefici d'inventari de les hereves.

7.- Les demandades varen recórrer en apel·lació que va ser desestimada per la Secció 17 de l'Audiència de Barcelona en Sentència de 30 de gener de l'any 2009; tot i que va modificar la qualificació del llegat, considerant-lo de cosa pròpia del testador per aplicació de la tècnica de "*l'aixecament del vel*".

8.- Interposats recursos de cassació i infracció processal per totes les parts demandades, el Tribunal Suprem els va desestimar mitjançant la sentència de 14 de març de 2012, que s'adjunta.

9.- En l'actualitat s'està tramitant l'execució de la sentència, al Jutjat de 1ª Instància, en un procediment amb nombroses incidències.

QÜESTIONS JURÍDIQUES PLANTEJADES

1.- Legislació aplicable a la successió: Compilació del Dret Civil de Catalunya i remissions al Codi Civil espanyol.

2.- Requisits de forma del testament atorgat a Suïssa i la seva possible nul·litat.

- 3.- Qualificació del llegat: de cosa pròpia del testador o de cosa aliena.
- 4.- Aplicació de la tècnica de "*l'aixecament del vel*" en dret de successions. Jurisprudència; STSJ, Sala Civil, 33/1998 de 3-12-1998, Ponent Sr. Díaz Valcarcel.
- 5.- Possible revocació del llegat amb motiu de l'ampliació de capital de la societat. Incidència de la qualificació jurídica de la naturalesa d'aquest acte en jurisdicció contenciosa-administrativa.
- 6.- Pèrdua del benefici d'inventari per part de les hereves.

Barcelona, 25 de febrer de 2014

Eudald Vendrell Ferrer